

วิพากษ์หนังสือ / *Book Review*

الزواج الإسلامي المبكر سعادة وحضانة

(การสมรสตามแนวอิสลามตั้งแต่วัยรุ่นนำมาซึ่งความผาสุกและความมั่นคง)

ผู้เขียน : เชคมุห์มัดอะลี อัศศอบูนี

สำนักพิมพ์ : ดารุลกอлям ดิมิชก

ผู้วิพากษ์ : นายมะนูรี ยูโซ๊ะ*

อาจารย์ที่ปรึกษา : มุฮัมมัดชากี เจ๊ะหะ**

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่เขียนด้วยภาษาอาหรับ ที่น่าอ่านและน่าศึกษา ใช้สำนวนที่ง่ายต่อการเข้าใจ ซึ่งนับว่าเป็นความสามารถพิเศษของผู้เขียน เหมาะสำหรับเป็นของขวัญแด่นิสิตนักศึกษา ผู้ปกครอง และคู่บ่าวสาวที่เพิ่งแต่งงาน หน้าปกตกแต่งด้วยลายดอกไม้ที่สดใสและสีสันที่สวยงาม

ถึงแม้ว่าหนังสือเล่มนี้จะมีชื่อว่า "الزواج الإسلامي المبكر سعادة وحضانة" (การสมรสตามแนวอิสลามตั้งแต่วัยรุ่นนำมาซึ่งความผาสุกและความมั่นคง) ซึ่งบ่งบอกถึงการส่งเสริมให้แต่งงานตั้งแต่เมื่อวัยหนุ่มสาว แต่เนื้อหาจริงๆ มิได้พูดถึงเรื่องนี้โดยตรง เนื้อหาจะครอบคลุมในทุกเรื่องเกี่ยวกับการแต่งงาน เพื่อเป็นแนวทางแก่มุสลิมที่ต้องการดำเนินชีวิตครอบครัวให้สอดคล้องกับคำสอนของศาสนาอิสลาม

หนังสือเล่มนี้มีจำนวนหน้า 246 หน้า ขนาด 13.5 × 19.5 ซม. ประกอบด้วย 10 บท ไม่รวมบทนำและบทสรุป

ในบทนำ ผู้เขียนได้เขียนถึงสาเหตุที่วัยรุ่นบางคนหลีกเลี่ยงการแต่งงานช่วงวัยหนุ่มสาว สาเหตุที่พระองค์อัลลอฮ์กำหนดให้มีการแต่งงาน และการแต่งงานเป็นความโปรดปรานจากพระองค์อัลลอฮ์ พร้อมอธิบายอายะฮ์อัลกุรอานที่ยกมาเป็นหลักฐานอย่างละเอียด ซึ่งสิ่งเหล่านี้เพียงพอที่จะเป็นแรงกระตุ้นและสร้างความเข้าใจแก่หนุ่มสาวที่ต้องการมีชีวิตครอบครัวที่ดี ที่มีความผาสุกและความมั่นคงในชีวิต

ส่วนบทที่ 1 ผู้เขียนได้นำเสนอทัศนะต่างๆ ของมนุษย์ต่อการแต่งงาน ซึ่งบางคนอาจมองการแต่งงานว่าเหมือนถูกพันธนาการ หรือถูกจองจำ สิ้นอิสรภาพ คนกลุ่มนี้จึงไม่แต่งงาน และจะอยู่อย่างสันโดษหรือครองตัวเป็นโสดจนเลยวัยอันควร บางจำพวกมองการแต่งงานว่าเพียงเพื่อความสนุกสนาน และเพื่อตอบสนองความต้องการเท่านั้น เลยแต่งงานและอยู่กันไม่ถึงปีก็หย่าร้างแยกทางกัน เพื่อจะได้แต่งงานใหม่หรือแสวงหาไปเรื่อยๆ โดยอ้างว่าเป็นสิ่งที่ศาสนาอนุญาต ส่วนอีกจำพวกหนึ่งมองว่าไม่มีความจำเป็น เพราะหนทางเพื่อสนองตัณหาที่มีมากมายและสะดวกง่ายดาย ยุคปัจจุบันเป็นยุคเสรีไร้ขอบเขต ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามจารีตประเพณีหรือศาสนาอีกต่อไป

สำหรับมุสลิมที่แท้จริง จะมีทัศนะที่ผิดไปจากทั้งสามกลุ่มที่ได้นำเสนอมา เขาจะมองว่าการแต่งงานนั้นก็เพื่อสร้างครอบครัวที่มีคุณภาพตามเจตนารมณ์อิสลาม

* นักศึกษาลัทธิสุตฺรศัลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชะรีอะฮ์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

** Ph.D. (in law) อาจารย์ประจำสาขาวิชาชะรีอะฮ์ คณะอิสลามศึกษา และรองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

เมื่อผู้อ่านได้อ่าน วิเคราะห์ และเปรียบเทียบอย่างเป็นกลางแล้ว จะเห็นชัดว่าทัศนะของอิสลาม ที่ผู้เขียนได้นำเสนอนั้นเป็นทัศนะที่ถูกต้อง มีเหตุผล และเหมาะสมกับแก้ปัญหาสังคมที่แท้จริง

ในบทนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของการแต่งงานกับอารมณ์ทางเพศ และมองว่าการแต่งงานนั้นเป็นอิบาดะฮ์ หรือการภักดีต่ออัลลอฮ์อย่างหนึ่ง พร้อมเสนอแบบอย่างของท่านเราะซูล ﷺ ในเรื่องการแต่งงาน ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ควรมองข้ามถ้าต้องการความผาสุกที่แท้จริง

ในบทที่2 ผู้เขียนได้เขียนถึงการแต่งงานเป็นสุนนะฮ์ของบรรดานะบีและเราะซูล ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์ ตรงกันข้ามกับอรัธบาเนียฮ์ คือการมุ่งเน้นปฏิบัติศาสนกิจอย่างเดียวโดยปฏิเสธการแต่งงาน ซึ่งผิดกับธรรมชาติของมนุษย์ และได้เขียนถึงประโยชน์ของการแต่งงาน พร้อมเล่าเรื่องที่ชายหนุ่มได้ถามอับนุฮับบาสเกี่ยวกับการสำเร็จความใคร่ด้วยมือ และเรื่องราวที่เกิดขึ้นระหว่างสัลมานกับอะบีดรัอาฮ์

ในบทนี้ ผู้เขียนมีเจตนารมณ์ที่ต้องการจะแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับประโยชน์ของการแต่งงาน และเพื่อชี้ชัดถึงแนวคิดของอิสลามเกี่ยวกับการแต่งงานที่ได้นำเสนอในบทที่1

เนื่องจากการแต่งงานเป็นเรื่องสำคัญ เป็นเรื่องการสืบตระกูล และการใช้ชีวิตระหว่างคู่บ่าวสาว ดังนั้นผู้เขียนจึงนำเสนอในบทที่3 เกี่ยวกับการเตรียมก่อนการแต่งงาน เช่นวิธีการสู่ขอ หรือการหมั้น และการเลือกคู่บ่าวสาว โดยเน้นการมีศาสนาและจรรยาบรรณเป็นสำคัญ ได้เล่าเรื่องที่อุมัรอัลฟารูกได้เสนอลูกสาวให้กับบรรดาเศาะหาบะฮ์ จนในที่สุดได้แต่งงานกับท่านรอซูล ﷺ นี่ชี้ให้เห็นว่าการที่ลูกสาวได้แต่งงานกับชายที่เห็นว่ามีศาสนาและจรรยาบรรณที่ดีเป็นสิ่งที่ประเสริฐอย่างยิ่ง พร้อมได้เขียนถึงกลุ่มสตรีที่อนุมัติให้ทำการหมั้น และผลที่ตามมาเมื่อผิดมารยาทที่ศาสนาวางไว้ในเรื่องการดูคูหมั้น และแนวทางของท่านรอซูล ﷺ ในเรื่องนี้

ในบทที่4 ผู้เขียนได้เขียนถึงเงื่อนไขและองค์ประกอบในพิธีกรรมการแต่งงาน ซึ่งมีดังต่อไปนี้:

- 1.ได้รับอนุญาตจากวะลียฝ่ายหญิง
- 2.การยินยอมจากฝ่ายหญิง
- 3.มีพยานเป็นชายที่เห็นว่ามีอายุสมบูรณ์ในบรรดามุสลิมอย่างน้อยสองคน
- 4.คำอัญญาบ (เสนอ) และคำเกาะบูล (สนอง)

จะเห็นว่าทัศนะของผู้เขียน “การยินยอมจากฝ่ายหญิง” ไม่ว่าจะเป็นหญิงสาวหรือแม่หม้าย เป็นเงื่อนไขหนึ่งในพิธีกรรมการแต่งงาน จะใช้วิธีการบังคับไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องเป็นอย่างยิ่งกับสังคมปัจจุบัน สังคมที่สตรีมีโอกาสน้อยกว่าเพศชายในหลายๆเรื่อง

ในบทนี้เช่นกันผู้เขียนได้เขียนถึงหุกุม(ข้อกำหนดของศาสนา) เกี่ยวกับการแต่งงานซิมอรุ (คือการที่ชายคนหนึ่งสมรสบุตรสาว หรือน้องสาว หรือพี่สาวของตนกับชายอีกคนหนึ่ง โดยมีเงื่อนไขให้ชายคนที่สองต้องสมรสบุตรสาว หรือน้องสาว หรือพี่สาวของตนให้กับชายคนแรก โดยเขาทั้งสองไม่ต้องจ่ายมะฮัร)

ในบทที่ 5 ผู้เขียนได้เขียนถึงทัศนะของอิสลามเกี่ยวกับมะฮัร (ค่าสมรส) ว่า มันเป็นสัญลักษณ์ของความรักและการให้เกียรติแก่สตรี เป็นสื่อผ่านทาง มิใช่เป้าหมาย เป็นสัญลักษณ์หนึ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นคนดีของกุลสตรี หากมะฮัรของเธอเรียบง่าย เพราะการที่มะฮัรของสตรีมีราคาแพงเสมือนเป็นการซื้อขายสินค้านั้น จะกลายเป็นปัญหาหนึ่งของสังคม

ความเข้าใจในเรื่องนี้มีความสำคัญ ที่ควรได้รับการเอาใจใส่เป็นอย่างมาก และถือได้ว่าการนำเสนอของผู้เขียนในเรื่องนี้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง

ในบทที่6 ผู้เขียนได้เขียนเกี่ยวกับสิทธิของสามีภรรยา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประการ

- 1.สิทธิที่ภรรยาพึงได้รับจากสามี
- 2.สิทธิที่สามีพึงได้รับจากภรรยา

เกี่ยวกับสิทธิที่ภรรยาพึงได้รับจากสามีนั้น ผู้เขียนได้แบ่งเป็น 2 ประการเช่นกัน

1. สิทธิเกี่ยวกับบุคคลและทรัพย์สิน เช่น การได้รับเกียรติในฐานะเป็นภรรยา เป็นคู่ชีวิต เป็นมารดา แก่บรรดาลูกๆ เป็นที่ปรึกษาในเรื่องส่วนตัวและเรื่องทั่วไป ค่าใช้จ่าย การบริหารจัดการทรัพย์สินของตนเอง และการได้รับตามข้อตกลงหรือสัญญา

2. สิทธิเกี่ยวกับศิลปะและความรู้สึก เช่น ได้รับการเอ็นดู ความกรุณา การปฏิบัติดี การคลุกคลีและอยู่ร่วมกันด้วยดี

ผู้เขียนได้เล่าเหตุการณ์หลายอย่างที่เกิดขึ้นกับบรรดาเคาะหะบะฮ์ และภรรยาของท่านเราะซูล ﷺ เกี่ยวกับสิทธิต่างๆ เหล่านี้

ส่วนสิทธิที่สามีควรได้รับจากภรรยา ผู้เขียนได้สรุปเป็น 7 ข้อ พร้อมนำหลักฐานและเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสมัยของท่านเราะซูล ﷺ มาสนับสนุนในการนำเสนอ

1. ภรรยาต้องเชื่อฟังสามีในสิ่งที่ชอบธรรม
2. ภรรยาต้องดูแลทรัพย์สินของสามีและตัวของนางด้วยดี
3. ภรรยาต้องไม่ขัดขวางในการร่วมหลับนอน
4. ภรรยาต้องไม่เอาคนที่สามีไม่อนุญาตเข้าในบ้าน และจะไม่ถือศีลอดที่เป็นสุนนะฮ์ (การสมัครใจ) เว้นแต่ได้รับอนุญาต

5. ภรรยาควรทำงานบ้านตามสมควรตามยุคสมัย

6. ภรรยาต้องไม่ออกจากบ้านเว้นแต่มีความจำเป็น

7. ภรรยาควรประดับประดาตัวเองให้กับสามี

การนำเสนอในประเด็นนี้ ผู้เขียนต้องการให้บรรดาสามีภรรยารู้และเข้าใจสิทธิและหน้าที่ระหว่างกันพร้อมปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะทำให้ครอบครัวนั้นมีความมั่นคง อบอุ่นและน่าอยู่

ผู้เขียนได้ปิดท้ายบทนี้โดยการนำคำแนะนำของนางฮัสมาอุ บินติคอรียะฮ์ แก่ลูกสาว ซึ่งเป็นคำแนะนำที่ดียิ่ง ควรเป็นแบบอย่างแก่ชนรุ่นหลังก่อนจะส่งลูกสาวไปอยู่บ้านสามี

จงเป็นดินแก่เขา เพื่อเขาจะได้เป็นฟ้าแก่เจ้า

จงเป็นพื้นแก่เขา เพื่อเขาจะได้เป็นเสาแก่เจ้า

จงเป็นสาวใช้แก่เขา เพื่อเขาจะได้เป็นบ่าวใช้แก่เจ้า

เจ้าอย่าพิรี้พิไรขอจากเขา มิฉะนั้นจะทำให้เขารังเกียจเจ้า

เจ้าอย่าห่างเหินจากเขา มิฉะนั้นจะทำให้เขาลืมเจ้า

เมื่อเขาเข้ามาใกล้เจ้า เจ้าก็จงเข้าใกล้เขา

เมื่อเขาออกห่างจากเจ้า เจ้าก็ต้องออกห่างจากเขา

ในบทที่ 7 ผู้เขียนได้เขียนถึงความสอดคล้องของศาสนาอิสลามกับความจริง ว่าเป็นศาสนาที่สะดวกและง่าย มิใช่ศาสนาที่ยุ่งยากลำบาก อนุญาตให้มีการร้องเพลงที่มีเนื้อร้องสุภาพและดีกลองในงานฉลองการสมรสเพื่อการบันเทิง

ในบทที่ 8 ผู้เขียนได้นำเสนอเหตุผลที่อิสลามอนุญาตให้มีภรรยาหลายคน โดยเขียนว่ามันเป็นวิธีการแก้ปัญหาสังคมอย่างหนึ่ง เป็นการจัดระเบียบสังคมให้ถูกต้อง ซึ่งในเรื่องนี้ถูกชนต่างศาสนิกโดยเฉพาะชาวตะวันตกวิพากษ์วิจารณ์ไปในทางที่เลวร้ายและต่อต้านมาตลอด ทั้งที่พวกเขาที่มีภรรยามากมาย เพียงแต่ว่าพวกเขาไม่นับสตรีเหล่านั้นเป็นภรรยา

ส่วนผู้หญิงก็เช่นกันคบผู้ชายมากมายโดยอิสระ อยู่กันอย่างเสรี จะร่วมประเวณีกับใครก็ได้ ดังนั้นใครกันแน่ เป็นผู้มีจิตใจบริสุทธิ์ หรือห่างไกลจากการประกอบความชั่ว

การนำเสนอของผู้เขียนในบทนี้ เป็นการชี้ชัดว่าผู้เขียนมีความเฉลียวฉลาดเป็นเลิศ และสามารถทำให้ผู้คนเข้าใจเจตนารมณ์ของอิสลามในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี

จริงแล้วชีวิตครอบครัวใช้ว่าจะราบรื่นเสมอไป อาจมีอุปสรรคในบางครั้งบางคราว ดังนั้นในบทที่ 9 นี้ ผู้เขียนซึ่งนำเสนอขั้นตอนในการแก้ปัญหาความแตกแยก หรือความไม่ปรองดองกันระหว่างสามีภรรยาตามที่อัลกุรอานได้แนะนำ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้:

1. การให้การตักเตือนหรือคำแนะนำด้วยสำนวนหรือวิธีการที่ชาญฉลาด
2. การแยกที่นอนโดยไม่ร่วมหลับนอนด้วยกัน
3. การเขียนเป่าๆโดยใช้ไม้แปรงฟันหรือใกล้เคียง
4. การตะหุกัม(โดยส่งผู้ตัดสินคนหนึ่งจากครอบครัวของฝ่ายชายและผู้ตัดสินอีกคนหนึ่งจากครอบครัวฝ่ายหญิงมาพูดคุยตกลงกัน)

สำหรับการเขียนนั้น ผู้เขียนได้อธิบายถึงวิธีการและวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน มิใช่เขียนให้เจ็บกายหรือถูกเหยียดหยาม แท้จริงเป็นวิธีการตัดสินให้จิตของนางสำนึกในความผิด

จะเห็นว่าขั้นตอนเหล่านี้จะเป็นวิธีป้องกันเพื่อมิให้เกิดปัญหาในสังคม ซึ่งส่วนใหญ่มาจากปัญหาความแตกแยกในครอบครัว

ส่วนบทที่ 10 ซึ่งเป็นบทสุดท้าย ผู้เขียนกล่าวถึงกลุ่มเรียกร้องสิทธิสตรี ที่อ้างความเสมอภาคระหว่างชายกับหญิงในทุกสาขาอาชีพการงาน รวมทั้งสิทธิด้านการเมือง สังคม และทรัพย์สิน และได้ตั้งคำถามว่ากลุ่มนี้แท้จริงแล้วเป็นกลุ่มที่จะยกเกียรติและฐานะสตรี หรือเป็นกลุ่มที่จะหยามสตรีกันแน่? เพราะทุกวันนี้เราเห็นสตรีที่ต้องการความเสมอภาคเหล่านั้นทำงานในสถานที่ที่ทำให้เกียรติตกต่ำ เช่นเป็นสาวบริการในโรงแรม เป็นเลขาส่วนตัวเจ้านายในบริษัท ฯลฯ แต่ถ้าสตรีเป็นผู้ดูแลการงานที่บ้าน เป็นผู้เลี้ยงดู เป็นผู้อบรมบรรดาลูกๆ และเป็นผู้สร้างเยาวชนที่ดี สิ่งเหล่านี้เป็นการสร้างเกียรติสตรีให้สูงขึ้นหรือต่ำลง?

นับว่าเป็นคำถามที่ไม่จำเป็นต้องตอบด้วยปากกาหรือวาจา เพราะการเขียนและการพูดด้วยวาจาบางครั้งจะสวนกับจิตใจ ซึ่งมีเคยโกหกตัวเอง

ส่วนในบทสรุป ผู้เขียนได้ให้คำแนะนำแก่บรรดาผู้ที่แต่งงานแล้วให้ยาเกรงต่ออัลลอฮ์ในการใช้ชีวิตกับบรรดาภรรยา และให้ระมัดระวังพฤติกรรมของตนเองให้มาก เพราะสิ่งเหล่านั้นอาจจะถูกภรรยานำไปพูดจาในที่ชุมนุมของพวกนางในบางครั้งก็ได้ แล้วพวกท่านจะได้รับความอับอาย

สำหรับการปิดท้ายการวิพากษ์หนังสือเล่มนี้ ผู้วิพากษ์เห็นว่าหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่ควรอ่านเล่มหนึ่งสำหรับผู้ปกครองก่อนจะทำการแต่งงานลูกสาว คู่บ่าวสาวก่อนการแต่งงาน และนักดาอี(นักเผยแผ่ศาสนาอิสลาม)เพื่อการหักล้างทัศนคติต่างๆของชนต่างศาสนิกต่ออิสลามในเรื่องการแต่งงาน และเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับเป็นคู่มือในการจัดอบรมบรรดาคู่บ่าวสาวก่อนการแต่งงานที่จัดโดยคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดในจังหวัดต่างๆ ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยเกิดขึ้นในสังคม และเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างสถาบันครอบครัวที่ดี เพราะสังคมจะดีได้ต้องประกอบไปด้วยครอบครัวที่ดี อยู่ในครรลองของศาสนา อบอุนและมีคุณภาพ

وصلی الله علی نبینا محمد وعلی آله وصحبه وسلم